

FAKTY – RELACJE – OPINIE

28 MIĘDZYNARODOWY KONGRES – ZDROWIE PRACUJĄCYCH – W MEDIOLANIE

W dniach 11–18 czerwca 2006 r. w Mediolanie odbył się 28 Kongres – Zdrowie Pracujących (28th International Congress on Occupational Health), zorganizowany przez Klinikę Medycyny Pracy im. L. Devoto w Mediolanie, Międzynarodową Komisję Zdrowia Pracujących (ICOH), Włoskie Towarzystwo Zdrowia Pracujących i Higieny Przemysłowej (SIMLII) oraz Narodowy Instytut Bezpieczeństwa Pracy i Prewencji (ISPESL). Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był prof. *Vito Foa*, Komitetów Naukowych (Narodowego i Międzynarodowego) – prof. *Pier Alberto Bertazzi*, a Komitetu obchodów 100-lecia Międzynarodowej Komisji Zdrowia Pracujących – prof. *Jorma Rantanen*. Miejscem obrad Kongresu były tereny Targów Mediolańskich (Fiera di Milano).

W dniu 11 czerwca odbyło się pierwsze walne zgromadzenie członków ICOH. Przedstawiono na nim informację dotyczącą organizacji działalności komisji w latach 2003–2006. I tak wskazano, że prowadziła ona działalność w 10 specjalnych komitetach i grupach, powołanych do zajęcia się określonymi problemami, 3 forów, 35 komitetów naukowych oraz jednego komitetu łącznikowego z organizacjami międzynarodowymi, co oznaczało łącznie 60 rodzajów aktywności członków komisji. Administracją ICOH zajmowało się Biuro Sekretarza Generalnego, zlokalizowane w Rzymie. Prowadzono intensywną kampanię na rzecz wzrostu liczby członków organizacji, co zakończyło się sukcesem (w roku 2002 było 1688 członków – w roku 2006 – 1835, co oznacza wzrost o 9%. Największą liczbą członków dysponują Włochy – 198, USA – 149 i Japonia – 138. Należy dodać, że obniżył się średni wiek członków (z 57 w okresie 2000–2003 na 53,2 w okresie 2003–2006). Dostosowano także wysokość składki do realnych możliwości członków (300 franków szwajcarskich na trzyletni okres dla osób z krajów o dochodzie narodowym na głowę ludności > 15 000 dolarów rocznie, 60 franków dla osób z krajów o dochodzie < 15 000 dolarów oraz dla członków o wieku poniżej 36 roku życia). Prowadzono akcję propagandową działalności oraz korzyści z przynależności do Komisji oraz przygotowano obchody rocznicy 100-lecia ICOH w Mediolanie, czyli tam,

gdzie praktycznie wszystko się zaczęło. Ponownie przystąpiono na żądanie członków, do wydawania biuletynu także w wersji papierowej.

Ogłoszenia wyników wyborów dokonano w trakcie drugiego walnego zgromadzenia delegatów w dniu 18 czerwca. Prezydentem został ponownie prof. *Jorma Rantanen* z Finlandii, wiceprezydentami – prof. *Marylin Fingerhut* z USA oraz prof. *Kazutaka Kogi* z Japonii, a sekretarzem generalnym ponownie prof. *Sergio Iavicoli* z Włoch.

W planach na kolejną kadencję nowy zarząd postawił sobie za zadanie kontynuować szkolenia i akcję informacyjną na rzecz zdrowia wszystkich pracujących, popieranie rozwoju podstawowych jednostek służb medycyny pracy, prowadzenie działań w celu zmiany podejścia do świata pracy, z uwagi na rozwijające się nowe sposoby jej wykonywania, w tym telepracę oraz prowadzenie analiz zmian w zdrowiu pracujących i w zatrudnieniu, wynikających z globalizacji. Poza tym zwrócono uwagę na potrzebę przestrzegania etyki lekarza sprawującego opiekę nad pracującymi szczególnie w aspekcie wszechobecnej globalizacji. Kolejny kongres odbędzie się w roku 2009 w Republice Południowej Afryki.

Delegaci dokonali także wyboru miejsca 30 kongresu w roku 2012. Zwyciężył Meksyk, pokonując Australię, Szwecję i Maroko.

Prof. *Jorma Rantanen* wręcza wyróżnienia szefom ostatnich kongresów.

W pierwszym dniu kongresu, w czasie ceremonii udział wzięli przedstawiciele władz państwowych, Światowej Organizacji Zdrowia oraz Międzynarodowej Organizacji Pracy. Po tych uroczystościach przystąpiono do właściwych obrad, na które składały się w kolejnych dniach referaty kluczowe (plenarne i semiplenarne), minisympozja, referaty (doniesienia) oraz sesje plakatowe. Statystykę kongresu przedstawiono w tabeli 1, zaś dane dotyczące liczby przedstawionych prac z uwzględnieniem polskiego wkładu do programu naukowego – w tabeli 2.

Szczegółową informację na temat problematyki kongresu rozpocząć należy od wystąpienia prof. *Jorma Rantanena*, które było niejako wstępem do obrad i oddawało najlepiej ich problematykę. Stwierdził on, że sposób wykonywania pracy oraz organizacja stanowisk

pracy ulegają ciągłym zmianom i przemianom, co powoduje konieczność dostosowania form opieki nad pracującymi do tych sytuacji. Także z uwagi na wydłużanie się długości życia dochodzi ciągle do zwiększania liczby pracowników w starszym i w podeszłym wieku (często niezastąpionych). Było to niejako powtórzeniem tez podawanych w trakcie kongresu w roku 2000 – jednak stwierdzono, że problem jest przez cały czas aktualny i zaczyna już jakby żyć własnym życiem. Dochodzi także do poprawy jakości opieki profilaktycznej, aczkolwiek zapotrzebowanie na nią ciągle się zwiększa i oczywiście nie wszędzie jej jakość jest wystarczająca. Kontynuuje się monitorowanie biologiczne zagrożeń, przeprowadza dobór pracowników przed podjęciem pracy, prowadzi badania dotyczące wpływu zagrożeń chemicznych, biologicznych i fizycznych na stan zdrowia.

Organizatorzy przedstawili genezę powołania Międzynarodowej Komisji Zdrowia Pracujących – odbyło się to w formie wystawy, która, zgodnie z zamierzeniami, powinna objechać wszystkie kraje kuli ziemskiej.

Przedstawienie tematów kluczowych rozpoczął prof. *J. Rantanen*, podsumowując wszystko to, o czym pisze się wyżej i wskazując na konieczność przyjęcia nowych założeń pracy profilaktycznej w aspekcie postępującej globalizacji. Powtórzył on wiele ze swoich tez, wygłaszanych w trakcie poprzednich kongresów, stwierdzając, że należy ciągle mówić na ten temat. Oczywiście podawał nowe dane i prognozy, natomiast cel wystąpienia był nadal taki sam, a wnioski z niego płynące – podobne.

Pracę poświęconą wiekowi i globalizacji wygłosił *D.H. Wegman* z USA. Z jej treści wynika, że są dwie przyczyny wydłużania okresu pracy zawodowej: ekonomiczna oraz chęć utrzymania aktywności zawodowej

Tabela 1. Dane statystyczne dotyczące 28 Kongresu Zdrowia Pracujących (Mediolan, Włochy), 11– 6.06.2006 r.

Dane	Wartość liczbową
Liczba krajów, których przedstawiciele wzięli udział w Kongresie	91
Liczba uczestników	2586
– kobiet	1086 (42%)
– mężczyzn	1500 (58%)
Ogółem sesji	158
– plenarnych	5
– semiplenarnych	10
– z doniesieniami	64
– minisympozjów	69
– posterowych	5
Wygłoszono prac ogółem	1790
w tym :	
– keynote (w trakcie sesji plenarnych i semiplenarnych)	53
– doniesienia	622
– postery	699
– prace w trakcie minisympozjów	416

Tabela 2. Prace prezentowane przez uczestników z poszczególnych krajów (doniesienia, postery, prace wygłaszane w trakcie minisympozjów)*

Kraj	Doniesienia (w tym w trakcie minisympozjów) oraz prace wygłoszone w sesjach plenarnych i semiplenarnych	Postery	Ogółem
Włochy	204	159	363
Japonia	39	78	117
USA	105	10	115
Finlandia	58	26	84
Niemcy	56	24	80
Dania	54	22	76
...
Polska	13	17	30
...

* Około 1/10 prac wykonano w kilku ośrodkach w kilku krajach – pracę przyporządkowano krajowi, z którego pochodzi pierwszy autor.

Kongres otwiera prof. *Jorma Rantanen*.

jako potrzeby samej w sobie (z obserwacji wiadomo, że zaczyna przeważać ta druga). Z kolei *J.L. Marie* (Francja) wskazała na zmiany w zakresie podejścia do bezpieczeństwa i higieny pracy w globalizującym się świecie, z uwagi na procesy zachodzące w sposobie wykonywania pracy i zagrożeniach w ich jakości. Natomiast *C.L. Cooper* widzi zagrożenia i konieczność działań prewencyjnych w związku z zagrożeniami pracy, powodującymi stres zawodowy, którego „ilość” i „jakość” ulega systematycznemu podwyższaniu.

H. Checkoway (USA) wskazał, z epidemiologicznego punktu widzenia, na potencjalne czynniki ryzyka zawodowego i zdrowotnego, będące konsekwencją pojawienia się nowych zagrożeń. Przyszłe zagrożenia w wielu aspektach są obecnie niewyobrażalne z uwagi na brak możliwości ich przewidywania. Dlatego też nie można sobie wyobrazić ich skutków zdrowotnych. Powoduje to konieczność rozwoju służb za to odpowiedzialnych oraz stałej ich gotowości do nowych badań. *L. Punnett* (USA) uznała, w nawiązaniu do poprzedniej pracy, że te „oczekiwane” nowe zagrożenia będą spowodowane chorobami układu mięśniowo-szkieletowego, co z kolei powodować będzie wzrost znaczenia ergonomii we wszelkich możliwych zakresach – od sposobu wykonywania pracy do projektowania nowych maszyn i urządzeń. Z jej wykładu wynika, że aczkolwiek wszyscy wiedzą jakoby wszystko na ten temat, to nikt do końca nie zdaje sobie sprawy z płynących w związku z tym zagrożeń. Z kolei *M. Hietanen* (Finlandia) swoje wystąpienie poświęciła promieniowaniu niejonizującemu, ze szczególnym uwzględnieniem promieniowania ultrafioletowego oraz pól elektromagnetycznych, wskazując z jednej strony na ograniczanie narażenia na te pierwsze i rosnące jednak na te drugie. Podniosła przy tym problem niedoinformowania społeczeństw w wymienionym zakresie, co będzie prowadzić do różnego rodzaju konfliktów interesów, których można byłoby uniknąć, zmieniając politykę informacyjną. Jej zdaniem dotyczy to praktycznie wszystkich krajów świata – tak rozwiniętych jak i rozwijających się.

P. Ichino (Włochy) poruszył problem prawa pracy, stosunku do niego pracodawców, powstawania tak zwanego systemu postindustrialnego (w którym klasyczne role pracodawców przejmą samozatrudniający się pracownicy) oraz problem pojawiania się depresji i zachowań depresyjnych w związku ze zwiększeniem odpowiedzialności nowych pracodawców, nieprzygotowanych w zasadzie do pełnienia nowych ról społecznych. Uznał, że wymienione problemy mogą być bardzo istotne dla rozwoju przemysłu w dobie globalizacji

i że należy zastanowić się nad niedopuszczeniem do tak zwanego wykluczenia społecznego nawet dużych grup pracowniczych z tego powodu. Dlatego też należy dążyć do poprawy opieki profilaktycznej nad pracownikami, uwzględniając w tych działaniach wzrastającą rolę psychologii. *G. Sorensen* (USA – współautorem pracy była *E.M. Barbeau* z USA) stwierdził, że zdrowie pracownika jest nieodłącznie powiązane z badaniami profilaktycznymi i promocją zachowań prozdrowotnych w przypadku narażeń związanych z wykonywanym zawodem. Jest to prawda stara jak świat, tym niemniej ciągle trzeba o tym przypominać. W przyszłym świecie nowych technologii oraz nowych sposobów wykonywania pracy prawda ta będzie nadal aktualna. Powstanie tylko potrzeba nowych badań naukowych i wskazywania nowych problemów, których jednak logiczną podstawą będzie nierozłączność wymienionych wyżej czynników.

M. Fingerhut (USA – współautorami pracy byli *D.I. Nelson* z USA, *T. Driscoll* z Australii, *M. Concha-Barrientos* z Chile, *K. Steenland* oraz *L. Punnett* z USA, *A. Prüss-Üstün* ze Szwajcarii, *J. Leigh* z Australii, *C. Corvalan* z USA, *G. Eijkemans* z WHO i *J. Takala* z ILO) podniosła, iż ryzyko zawodowe może być spowodowane różnymi chorobami i może być przyczyną umieralności, która może być różna dla różnych krajów świata. Omówiła dane statystyczne dotyczące wskazanych problemów, zaznaczając, że mogą one ulegać zmianom w przypadku zmian profilu produkcji czy wprowadzenia nowych technologii i należy spodziewać się ciągłych zmian w tym zakresie. Podała, że zmiany będą także wymuszone postępującą globalizacją, zaznaczając przy tym, że nie jest to straszenie kogokolwiek, ale stwierdzenie stanu faktycznego. Dlatego też należy prowadzić ciągły monitoring tych zjawisk w nawiązaniu do wzrostu rozwoju ekonomicznego i postępu rozwoju człowieka.

Peng Lim Ooi (Singapur – współautorzy pracy *S. Lim* i *K.W. Tham* – z Singapuru) mówił na temat SARS podając przykłady nowych infekcji i ich nowych skutków. Podniósł, że stanowią one nowe, wielkie wyzwania dla zdrowia publicznego. Jednocześnie jednak istnieje niepodważalny wpływ działań medycyny pracy i higieny pracy na zapobieganie rozprzestrzenianiu się i zwalczaniu infekcji. Tak więc SARS oraz inne infekcje są faktycznie wspólnym problemem tych dyscyplin praktyczno-naukowych. Należy podnosić problem, tak w pismach naukowych, jak różnych środkach masowego przekazu, albowiem tylko ludzie zorientowani (na wszystkich szczeblach drabiny społecznej) będą w stanie przeciwstawić się tym chorobom. *K. Vöyi* (RPA) omówił problem globalizacji, warunków socjalnych i etyki, pod-

kreślając ich nierozzerwalność oraz wagę problemu dla służb sprawujących opiekę nad populacjami pracowników. Podkreślił przy tym, że waga problemu wymaga zaangażowania możliwie największej liczby organizacji międzynarodowych, władz wszystkich krajów świata i oczywiście – wszystkich ludzi. *B. Terracini* przedstawił sprawę narażenia na azbest, podkreślając przy tym, że jego wyeliminowanie ma wielkie znaczenie dla zdrowia wszystkich ludzi, w tym oczywiście pracujących. Zadanie wyeliminowania azbestu będzie problemem wiecznie aktualnym z uwagi na jego rozpowszechnienie. Tak samo więc schorzenia spowodowane azbestem będą stanowić ciągły problem dla wielu przyszłych pokoleń.

Przedstawiłem jedynie w sposób skrótowy przesłania wynikające z referatów plenarnych. Omówienie semiplenarnych oraz pozostałych jest praktycznie niemożliwe, albowiem nie mieściłoby się w ramach objętości dozwolonej dla niniejszego sprawozdania.

Uczestnicy i osoby towarzyszące brali udział w licznych imprezach towarzyszących – przyjęciu z okazji uroczystego otwarcia kongresu, imprezie w teatrze La Scala, uroczystym bankiecie na terenie sal wystawowych Fiera di Milano (pod Mediolanem), zwiedzaniu wystawy z okazji 100-lecia ICOH.

Jednocześnie należy podnieść, że z okazji Kongresu Poczta Włoska wydała okolicznościowy znaczek pocztowy.

Autor pragnie podziękować organizatorom, a także wszystkim zakładom, w których jest zatrudniony, za umożliwienie udziału w Kongresie, co niewątpliwie stało się przyczynkiem do wzrostu świadomości i wiedzy dotyczącej medycyny i higieny pracy.

Prof. Wiesław Sulkowski (Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi) prezentuje swój plakat podczas sesji plakatowej.

Prezentacja zaproszenia na Fifth International Conference on Work Environment and Cardiovascular Diseases, która odbędzie się 29–31 maja 2008 r. w Krakowie. Prezentację przygotowali organizatorzy przyszłej konferencji z Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi.

dr med. Ryszard Szozda
Gliwickie Przedsiębiorstwo
Budownictwa Przemysłowego SA
e-mail: drszozda@o2.pl

Znaczek pocztowy wydany z okazji Kongresu ICOH.